

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Мукачівська міська рада
Волинський національний університет ім. Лесі Українки
Поморська академія у Слупську

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

Україна, Мукачево
18-19 травня 2023р.

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.05.2023р.)

C11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 травня 2023р., Мукачево/ Ред. кол. Щербан Т.Д.(гол.ред.) та ін.–Мукачево: Вид-во МДУ, 2023.–121с.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д. психол. н, професор (голова); Гоблик В.В.–д. екон. н., професор; Моргун А.В.– к. філолог.н., доцент; Корнієнко І.О. – д. психол. н, професор; Брецько І.І.–к. психолог. н, доцент; Воронова О.Ю. – к. психолог. н, доцент.

ВОРОНОВА О.Ю., ПРОВ Н.В., КЛЕПАР Н.В.
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ КРЕАТИВНОСТІ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Значущість проблеми розкриття і максимальної реалізації творчих здібностей кожної людини є пріоритетним напрямом у формуванні гармонійної особистості. Реалізація творчих здібностей є сприятливим інтегруючим чинником соціалізації, оскільки соціальна діяльність дитини, яка є визначальною під час її соціального дорослішання, в своїй основі має творчий характер. Тому, важливим є необхідність розвитку креативного мислення, саме у молодших школярів, за допомогою методів, що спонукають учнів до активної творчої діяльності, гнучкості суджень, швидкості й оригінальності відповідей, коли вони стикаються з навчальними труднощами, для вирішення яких немає готових зразків. Під час засвоєння досвіду суспільного життя дитина переживає кожний етап цього процесу як суб'єктивне відкриття та створення власного соціального простору. Креативне мислення як когнітивний аспект творчої діяльності є постійним супутником та передумовою гармонійного розвитку людини впродовж усього її життя, забезпечуючи вміння особистості аналізувати проблеми, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити пропозиції прогнозуючого характеру, виявляти та формулювати суперечності, досягати результату з меншими енерговитратами та більшою радістю, розуміти «множинність» першопричин і наслідків ситуацій, вчинків, рішень тощо.

Різні аспекти означеної проблеми вивчалися вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема: вивчення природи креативного мислення (В. Моляко, Л. Ярошук та ін.), розвиток креативних здібностей (Т. Воробйова, Дж. Гілфорд, Е. Торенс та ін.), сутність і структура соціалізації (Т. Говорун, Е. Дюркгейм, О. Заболотна, А. Іванченко, Т. Парсонс, Л. Божович) [1]. Незважаючи на значну кількість праць з даної проблематики, особливості впливу ступеня розвитку креативності на соціалізованість дітей молодшого шкільного віку є недостатньо дослідженими.

Нами було проведено дослідження соціалізаційного потенціалу креативного мислення учнів молодших класів за допомогою наступних психодіагностичних методик: тест креативності Торренса, модифікований тест Гілфорда, методика «Мій клас», опитувальник креативності Д. Джонсона. Для емпіричного підтвердження зв'язку між креативністю та соціалізацією здійснено кореляційний аналіз із застосуванням критерію кореляції r-Пірсона.

Помітний зв'язок з показником «впевненість в собі» за методикою «Мій клас» з показником «гнучкість мислення» ($r=0,542$ при $p=0,01$) за методикою Гілфорда. Такий результат дослідження ми інтерпретуємо як позитивний, адже чим вищий показник гнучкості мислення тим більша впевненість дитини в собі

та власних можливостях, а це важлива складова психологічного благополуччя. Впевнені діти не мають сумнівів в своїх здібностях, якостях і судженнях, вони також більш продуктивні та стресостійкі.

Помірно корелюють показники «соціальне положення» за методикою «Мій клас» з показником «швидкість мислення» ($r=0,520$ при $p=0,01$) за методикою Гілфорда. Отже, даний зв'язок вказує на те, що швидкість мислення, як здатність швидко розібратись у складній ситуації, оперативно обмірковувати правильне рішення й прийняти його, допомагає досягти бажаного соціального статусу. Швидкість мислення залежить від знань, міри сформованості розумових навичок, досвіду у відповідній діяльності.

Позитивний кореляційний зв'язок має шкала «соціальна активність» за методикою «Мій клас» та шкалою «оригінальність мислення» ($r=0,477$ при $p=0,01$). Оригінальність мислення являє собою здатність дитини до висунення нових, незвичайних і несподіваних ідей, які суттєво відрізняються від вже відомих, загальноприйнятих. Чим вищий показник оригінальності мислення тим більшу соціальну активність проявляє дитина. Оригінальність мислення може виявлятися в діяльності, спілкуванні, взаємодії з іншими дітьми. Величезна кількість фахівців вважають оригінальність однією з основних особливостей творчих дітей.

Спостерігається також помірна кореляція між шкалою «соціальне положення» за методикою «Мій клас» з показником «креативність» за методикою Е. Торенса ($r=0,427$ при $p=0,01$). Дану динаміку ми інтерпретуємо як позитивну. Діти з високими показниками креативності впевнені у своїх здібностях, нестандартно підходять до вирішення питань, виявляють більшу ініціативу, їм притаманна незалежність суджень і дій. Такі діти є соціально адаптованими, легко пристосовуються до нових ситуацій, не мають труднощів при встановленні соціальних зв'язків.

Варто відмітити зворотній кореляційний зв'язок між показниками шкал «емоційний комфорт» за методикою «Мій клас» та «гнучкість мислення» ($r=-0,436$ при $p=0,01$). Низький показник гнучкості мислення впливає на емоційний комфорт дитини. У таких випадках діти не відчувають внутрішнього спокою, не мають почуття захищеності, вони незадоволені своїм діями, песимістичні. Знижується їхня працездатність, кмітливість, активність, з'являється невпевненість у своїх можливостях.

Встановлено, що розвиток креативності сприяє підвищенню рівня соціалізованості дитини, оскільки вона має здатність використовувати нестандартні підходи при побудові взаємодії та підтриманні міжособистісних зв'язків. З метою розвитку креативності слід використовувати психорозвивальні технології, спрямовані на підвищення рівня оригінальності та гнучкості мислення, що можуть застосовуватись в процесі індивідуальної роботи, або ж в контексті роботи тренінгової групи.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>